

Spoločná pozícia
Českej národnej delegácie a Slovenskej národnej delegácie
v Európskom výbore regiónov k Fondom EÚ realizovaným v rámci
politiky súdržnosti po roku 2020

Úvodný komentár:

- Prvá spoločná pozícia CZ a SK delegácie v Európskom výbore regiónov (EVR) vznikla v roku 2017, v dobe, kedy sa na úrovni Európskej únie (EÚ) začalo diskutovať o podobe politiky súdržnosti po roku 2020. V tejto pozícii obe delegácie spoločne vyjadrili podporu pokračovaniu silnej, implementačne zjednodušenej a na miestne potreby orientovanej politiky súdržnosti. Túto medzinárodnú pozíciu sme následne presadzovali na rokovaníach EVR (najmä komisie COTER), na Kohéznom fóre, pri rokovaníach s Európskou komisiou (EK), Európskym parlamentom (EP), a ďalšími orgánmi EÚ a na našich národných úrovniach.
- Vzhľadom na to, že sa v súčasnej dobe dostáva tvorba architektúry politiky súdržnosti po roku 2020 do konečnej fázy (existujú návrhy nariadení, ktoré ale zatiaľ nie sú schválené, prebieha vyjednávanie, atď.), svoju činnosť zahajuje novozvolený EP a vytvára sa nová EK, je najvhodnejšia doba pre vytvorenie ďalšej konkrétnejšej spoločnej pozície CZ a SK delegácie v EVR. Táto pozícia by sa nemala zaoberať vnútornými problémami s implementáciou fondov EÚ v našich jednotlivých krajinách, ale mala by sa zamerať na problémy týkajúce sa príslušnej legislatívy EÚ a návrhov implementácie. Musí byť teda cielená na orgány EÚ, najmä EK a nie na národné orgány. V tomto dokumente nie je možné obsiahnuť kompletný zoznam problémov v oboch členských krajinách, ale iba zhrnúť tie postoje, na ktorých sa zhodujeme. Značnou pridanou hodnotou našej práce je to, že sa jedná o medzinárodnú pozíciu a po jej odsúhlasení môžeme požiadať aj ďalšie národné delegácie, aby sa k nej pripojili.

Návrh Spoločnej pozície:

Spoločná pozícia

Českej národnej delegácie a Slovenskej národnej delegácie v Európskom výbore regiónov k Fondom EÚ realizovaným v rámci politiky súdržnosti po roku 2020

(Brusel 2019)

Cieľom tejto medzinárodnej spoločnej pozície je zaistiť efektívne využitie fondov v rámci politiky súdržnosti EÚ v programovom období 2020+ z pohľadu územnej dimenzie, resp. regionálnej a miestnej a zameriava sa na nižšie uvedené kľúčové oblasti.

- Stanoviť pre každý územný cieľ jeho územnú dimenziu
- Zjednodušenie implementácie predovšetkým pre konečných príjemcov
- Jednotné, jednoduchšie a jednoznačné pokyny pre každú oblasť implementácie
- Nároky kladené na príjemcov fondov politiky súdržnosti by nemali byť vyššie ako v rámci centrálne riadených programov
- Miera spolufinancovania bližšia súčasným podmienkam vo všetkých regiónoch, vytvorenie špeciálnych podmienok pre regióny prechádzajúce do vyššej kategórie
- Vysoká tematická koncentrácia môže vo viacerých regiónoch nových členských štátov pôsobiť kontraproduktívne, preto by mala byť nižšia
- DPH uznateľná pre konečného príjemcu nezávisle na veľkosti projektu
- Pre integrované nástroje – dostatočný priestor a flexibilita vo všetkých OP
- Nepodmieňovať implementáciu cezhraničnej spolupráce vytváraním nových štruktúr
- Umožniť čerpanie aj pre veľké podniky vo väčšinovom vlastníctve miestnych a regionálnych samospráv
- Zachovať pravidlo n+3

Česká národní delegácia a Slovenská národní delegácia

1. vítajú, že sa v novom programovom období po roku 2020 Európska komisia intenzívne zaoberá územnou dimenziou a podporuje integrované nástroje;
2. požadujú, aby pri všetkých politických cieľoch stanovených EK bola definovaná ich územná dimenzia a možnosti ich naplnenia prostredníctvom nej, teda projektami a aktivitami krajov, miest a obcí, ktoré majú k občanom najbližšie a sú najlepšie schopné nielen v rámci svojich kompetencií, identifikovať projekty s najvyššou efektivitou pre daný politický cieľ EÚ a s najvyššou európskou pridanou hodnotou pre občanov. To sa netýka len projektov realizovaných samotnými miestnymi a regionálnymi orgánmi, ale tiež projektov a aktivít realizovaných inými subjektami na ich území. Požadujeme preto, aby EK stanovila pre každý politický cieľ jeho územnú dimenziu a spôsob preukazovania jeho naplňovania;
3. požadujú, aby došlo k skutočnému zjednodušeniu implementácie predovšetkým pre konečných príjemcov a nie len pre EK, riadiace a auditné orgány. Zjednodušenie požadujeme najmä v týchto zásadných oblastiach:
  - zadávanie verejných zákaziek,
  - výklad a uplatnenie pravidiel štátnej pomoci,
  - audity a ich previazanosť s národnými kontrolnými systémami,
  - zväčšovanie administratívnej záťaže (tzv. Gold-plating),
  - zjednocovanie systémov a koordinácia fondov;
4. obávajú sa, že za zjednodušenie nemožno považovať to, že EK nebude vydávať záväzné pokyny (guidelines) pre implementáciu, čo môže viesť k nejednoznačnosti výkladu a naopak spôsobiť chaos a ex-post výklad na základe nálezov auditných orgánov, teda značnú neistotu pre príjemcov. Za zjednodušenie naopak považujú to, aby pre každú oblasť implementácie boli vydané jediné jednoduché a jednoznačné pokyny, ktorých dodržanie by bolo zároveň maximálnou požiadavkou pre príjemcov. Tieto pokyny (najmä maximálna miera požiadaviek) by boli tiež záväzné pre všetky európske a národné auditné orgány;
5. požadujú, aby bola jasne stanovená dostatočne vysoká hranica projektu, u ktorého nebude riešená problematika verejnej podpory, a to v spojitosti s veľkosťou projektu, objemom financovania zo strany EÚ, typom príjemcu

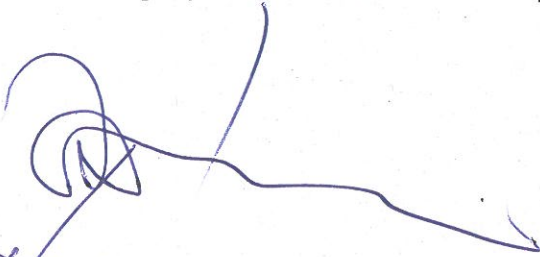
(verejný subjekt) a účelom projektu a to vždy jednotlivo (nie v kombinácii podmienok). Z oblasti nedovolennej štátnej pomoci by mali byť vyňaté všetky projekty cezhraničnej spolupráce. Pretože sa pravidlá verejnej podpory nevzťahujú na veľké projekty financované v rámci centrálne riadených programov alebo finančných nástrojov, nemali by byť uplatňované ani pri niektorých projektoch financovaných v rámci politiky súdržnosti (najmä menších, alebo realizovaných verejnými subjektami, kde je riziko deformácie spoločného trhu minimálne). Nároky kladené na príjemcov fondov EÚ v rámci politiky súdržnosti by nemali byť vyššie než v rámci centrálne riadených programov;

6. upozorňujú, že rapídne zníženie miery spolufinancovania zo strany EÚ (najmä pre regióny, ktoré budú po novom zaradené do kategórie prechodných regiónov) v kombinácii s náročnosťou a rizikovosťou implementácie a malými finančnými kapacitami príjemcov na dofinancovanie projektov, môže spôsobiť nezaujem konečných príjemcov o realizáciu projektov v rámci politiky súdržnosti. Toto by mohlo nielen zastaviť, ale dokonca výrazne znehodnotiť pokrok, ktorý bol dosiahnutý v predchádzajúcich programových obdobiach. Preto požadujeme, aby sa miera spolufinancovania pre všetky regióny a pre programy Európskej územnej spolupráce v novom programovom období viac priblížila súčasným podmienkam. Pre regióny, ktoré sa po novom presúvajú do kategórie „prechodných regiónov“ by mali byť vytvorené špeciálne podmienky, podobne ako to bolo vždy v minulosti (napr. kategórie Phasing-in a Phasing-out);
7. vítajú posilnenie mestskej dimenzie a navýšenie alokácie pre udržateľný rozvoj miest. Zároveň však žiadajú, aby politika súdržnosti vo väčšej miere reflektovala špecifické výzvy a postavenie metropolitných regiónov a oblastí a aby zohľadňovala ich prínos v oblasti tvorby pracovných miest a hospodárskeho rastu a silný potenciál pre posilňovanie prepájania mesta s vidiekom;
8. požadujú, aby väčšia pozornosť bola venovaná aj rozvoju vidieckych oblastí;
9. podotýkajú, že pre dosiahnutie maximálneho efektu integrovaných nástrojov by EK mala vyžadovať, aby im bol poskytnutý dostatočný priestor a flexibilita vo všetkých, teda aj tematických OP, a to tiež pri vytváraní indikátorov;
10. zdôrazňujú, že vysoká tematická koncentrácia navrhnutá v nariadení pre EFRR môže mať v mnohých menej rozvinutých regiónoch (a to aj v regiónoch, ktoré po novom vykazujú vyššiu hospodársku úroveň) za dôsledok kontraproduktívny efekt, pretože v mnohých regiónoch (najmä nových členských krajín) je rast HDP spôsobený skôr konjunktúrou v odvetviach s nízkou pridanou hodnotou a pre prechod na vyššiu úroveň stále chýba základná a súvisiaca infraštruktúra (napr. podmienky pre mobilitu ľudských zdrojov, kvalitné služby a

infraštruktúra pre umiestňovanie riadiacich, obchodných a vývojových zložiek nadnárodných firiem a agentúr EÚ). Preto môže dochádzať k tomu, že z dôvodu tematickej koncentrácie prostriedky budú čerpané nebudú, alebo budú použité málo efektívne a pritom budú chýbať v oblastiach, v ktorých je stále potreba, ale podmienky to neumožnia. Členským krajinám by mala byť poskytnutá väčšia flexibilita pre zohľadnenie miestnych a regionálnych špecifik;

11. upozorňujú, že obmedzená oprávnenosť DPH v kombinácii s nižšou mierou spolufinancovania zo strany EÚ môže mnohých potencionálnych príjemcov s kvalitnými projektami dopredu úplne diskvalifikovať. Preto požadujú, aby problematiku preplácania DPH riešila EK na národných úrovniach s príslušným členským štátom a nedotkla sa konečných príjemcov;
12. upozorňujú, že programy cezhraničnej spolupráce majú za účel predovšetkým prehlbovať a vytvárať cezhraničné vzťahy, ktoré sú v niektorých prípadoch zaťažené predsudkami vyplývajúcimi z minulosti a je dôležité stavať na už dosiahnutom pokroku. Preto odmietajú navrhované požiadavky na povinnosť vytvárania nových právnych štruktúr (napr. EZÚS) ako podmienku pre realizáciu niektorých foriem spolupráce (tzv. Fondov malých projektov). Týmto v žiadnom prípade neodmietajú EZÚS ako také, ale považujú za účelné ich vytvárať na dobrovoľnej báze tam, kde spolupráca už pokročila na vyššiu úroveň a aktéri sú schopní výhody tejto formy spolupráce efektívne využiť;
13. žiadajú, aby veľké podniky vo výlučnom či väčšinovom vlastníctve regiónov, miest, obcí a ich združení neboli vyňaté z možnosti uchádzať sa o prostriedky z fondov EÚ realizovaných v rámci politiky súdržnosti. Pokiaľ by boli tieto podniky vyňaté, nebolo by možné realizovať viacero cieľov tejto politiky, najmä na miestnej a regionálnej úrovni. Bola by tým obmedzená nielen možnosť využívania synergií v rámci integrovaných nástrojov a individuálnych projektov, ale aj napĺňanie tematickej koncentrácie, pretože tieto podniky sú často kľúčovými subjektami pre ekologizáciu dopravy, využívanie nových technológií, obnoviteľných zdrojov, znižovanie emisií atď. Možnosť čerpania by teda nemala byť tematicky obmedzená len na oblasť výskumu a vývoja, ale mala by byť umožnená v celej šírke;
14. vzhľadom na náročnosť prípravy najmä väčších projektov žiadajú zachovanie pravidla n+3. Pevné zavedenie n+2 by (najmä v počiatočnej fáze programového obdobia) spôsobilo enormný tlak na čerpanie a v dôsledku toho by dochádzalo k realizácii skôr menších a jednoduchších projektov na úkor väčších s vyšším efektom.

JOZEF LIMEK

JURAJ DROBA